

Надія Кибальчич.

НОВИНА.

Сяєво високих ламп та листаті рослини надавали сьвітлиці роскш, якої справді вона не мала. Чимала громадка, все більше молодь, сиділа біля столів, ходила сюди та туди, очевидячки всі стурбовані якоюсь новиною, але чи сумною, чи гарною, не можна вгадати по збентеженим обличчям.

— Господи, яка страшна смерть! Тільки подумай! — заговорила одна панна до другої. — Я розумію, що розчарувавшись у всіх кого любиш, можна в одчаю забитись, але на віщо такою смертю? Спалити себе!... Ох, Марьяночко, як се страшно!...

— Може иньше не мала спроможности — знехотя відмовила Марьяна. По вигляду її мало цікавила чи турбувала новина, а справді вона тільки й думала про неї, намагала ся уявити все з усіма дрібницями — і не могла. Їй пригадувала ся та висока дівчина з різким, смаглявитим обличчям, із занадто чорними очима, із мняким та заравом трагічним виразом уст, бо вона знала її живою, але їй жадалось уявити умираючою, мертвою, щоб щось зрозуміти. Проте хоч хвилинами вона мов бачила її такою, та мов у тумані, і самого головного, того з чого можна все зрозуміти, уявити не могла.

— Тепер вона в домовині, — сказав хтось наче схотівши викликати перед свої й чужі очи ту картину. І справді, всі здригнулись, так як би та домовина з'явила ся серед хати.

У одчинені вікна дихала душна ніч, уся пронята пахощами акацій. Марьяна підійшла до одного вікна, щоб осьвіжити ся, але там здавалось мов іще душніше. Ніч була темна і зоряна; люди

що мить проходили поуз. Дівчині здавало ся, що всі вони хочуть жити, що вони живуть дійсною хвилиною і щасливі тим, що існують. Подовж усеї вулиці мріли акації в похиленім від цьвіту, мов із утомленим віттем і не білі, а зблідлі в непорушно душному повітрі. Все це чорно впливало на уяву і знайоме обличче, в виразом минулої муки, стало по троху вияснити ся, тільки не дуже виразно, а Марьяна жадна хоч галюцінації, аби придивити ся до його.

Поуз проходила юрба паничів.

— Яка гарненька! — сказав один із їх дивлячись на панну.

Марьяна одхитнула ся од вікна, не засоромлена, а злякана тим, що можна таке говорити, коли... коли у великій, порожній, залі стоїть домовина, навколо високі сьвічки і квітки... бліде обличчя з трагічним виразом уст, заплющені очі в довгими віями.

Марьяну обхонив гнів проти тих, що могли думати про щось иньше; потім схотіло ся засьміяти ся... Їй схотілось плакати, схотілось кинути ся на поміст, серед хати, ридати, кричати...

— Так Дороненко прийде? Чи ви звернули увагу, як вона похожа на Манецьку?

— Андрій Миколаєвич залицяєть ся до Манецької?

— Кажуть, але він не признаєть ся.

— Ну, запевне! Вона має таку славу, що про залицяння до неї не говорять голосно ті, що хотять примусити всіх уважати їх високоморальними.

— А щоб він сказав, як би вона увійшла сюди? Як би він поводив ся?

— Хто увійшов? Манецька? Тут їй по вік віків не бути. Він не доняв би очам віри.

— Знаєте що, панночки, — ненатурально весело звернулась Марьяна до тих, що розмовляли — одурим її. Коли прийде Дороненко, скажем, що це Манецька. Вона низькоока і од разу не ровглядить.

— Ну! Справді! — Дівчата схопили ся і стали радитись. У всіх горіли лиця, блищали очі, здавалось кожна почуває себе веселою як ніколи; а кожній було тяжко і дивлючись на другу кожна думала: Як вона може бути такою веселою? Вона-ж знала її, бачила, як же можна цікавитись такою дурницею, коли та перенесла такі нелюдські муки і тепер мертва.

І всі намагалися говорити та метушитись, як можна більше, щоб хоч у цьому вилити свою збентеженість.

Дороненко закрилась і не йшла. Всі знову посідали. У хаті стало тихше, тихше, а далі майже ніхто не говорив. Від дурманючих пахощів акацій у всіх стала ся крутити голова і всі почували себе так, мов би й хата і люди їм стали незнайомими. Коли прийшла Дороненко, на неї ніхто не звернув уваги. Всі аблїдли, споганїли, навіть у ростин листє стало наче вяле; все отруїла непорушно-душна, запашна ніч.

